

מהדורת סיכומי גליון 32

סיכומי הדף - היומי

רבי יחזקאל בן קרחא אומר: כל הלומד תורה ואינו חוזר עליה - רומח לאדם שחורץ ואינו קוצר. פנחס דרין צ"ט

מסכת שבת קנ - קנז

דף קנ

אמירה והכחשה לדברים המותרים והאסורים

מותר לאדם לומר לחבירו, או להחשיך, על כל דבר שיש אפשרות לעשותו בהיתר בשבת, כגון: ללכת למקום רחוק, (מותר ע"י בורגנין), להביא פירות (מותר ע"י מחיצות), לשמור פירות (אפי' שמחליף את השמירה עם אחר שבתחום אחר) אבל אסור להחשיך ולומר לשכור פועלים (אפי' לגוי), או להביא פירות או קש מחוברים, תבן סרוח מוקצה,

אכן להחשיך לחתוך גלימא לכלה או למת מותר, כמו שמותר לומר לגוי לקנות במקום פלוני מה שנוצרך למת או לכלה, (לת"ק אפי' בהזכרת סכום המקח, ולריב"ר בלי)

לריב"ל: מותר לומר לחברו 'הנראה שתעמוד עמי לערב' [הרהור מותר] וכן הלכה, ולת"ק (דברייטא) אסור.

הרהור ד"ת בבית המרחץ ובית הכסא אסור [והיה מחניך קדוש].

אפי' ערוות נכרי (שהוא כחמור) אסור לקרות קרית שמע כנגדו. [וערות אביהם לא ראו].

במה מותר להתעסק בשבת?

אסור לדבר בשבת על 'חפצי האדם' אבל חפצי שמים מותר, (כגון: חשבונות של מצוה, צדקה לעניים בשבת, פיקוח נפש ופיקוח רבים, עסקי רבים, שדוכין, ללמדו ספר או אומנות. [חפצי שמים, מותרין]. וכן חשבונות שאין בהם צורך ושכבר היו מותרים, אבל אם עדיין אגיד גביה השכר וכ"ש כשעתידין להיות אסור.

חסידי אחד חשב לגדור פרצה בשבת ונמלך ולא גדרה, ונעשה לו נס וצמח שם צלף שממנה התפרנס כל חייו.

ממתי מותר לעשות חפציו במוצי'ש?

לרבי נתן בר אמי: כשיבדיל על הכוס, לרב אשי: כשיבדיל בתפילה או שיאמר 'ברוך המבדיל', (ואח"כ יבדיל על הכוס).

דף קנא

מתי מותר להשתמש בחלילין שהביא הנכרי?

לרב: דווקא כשיודע שבא ממקום קרוב (אבל מספק אסור) לשמואל: כל שלא ידוע שבא ממקום רחוק (אבל מספק מותר)

עשו לו ארון ברחוב העיר (לא מקום ישראל) וחפרו לו קבר ליד נכרי - יקבר בו ישראל. ואם נעשה בשביל ישראל - לא יקבר בו עולמית. [מוכחא מילתא (ואיכא גנאי)]

מרחץ שחומם בשבת

אם רוב נכרים - מותר מיד,

אם רוב ישראל - ימתין עד כדי שיחמו חמין.

מחצה על מחצה - אסור, [מספק מותר כרב] נעשה עבור שניהם],

ולר"י: באמבטי קטנה, אם יש בה אדם חשוב, (שיש לו י' שמים) מותר [תולין מספק]

עושיין כל צרכי המת בשבת: סכין ומדיחין אותו, (בלי להזיז אבר), (אבל כל קרקע אסור להדיח [אשווי גומות]) שומטין את הכר מתחתיו, ומטילין אותו על החול, קושרין את הלחי, (רק שלא יפתח יותר). מביאין כלי מיקר וכלי מתכות ומניחין על כריסו, [שלא תפוח] ופוקקין את נקביו [שלא תיכנס בהן הרוח].

אסור להעצים עיני הגוסס בחול [שופך דמים] ושל המת בשבת, [מוקצה], (ויש עצה לזה שינפח לו יין בחוטמו, ונותן שמן בין ריסי עיניו, ואוחז בשני גודלי רגליו).

מחללין שבת על חי ולא על מת [חלל שבת אחד כדי שישמור שבתות]

אדם חי מוראתו על הבהמות, (אא"כ נדמה להם) משא"כ מת.

אסור לישן בבית יחידי, וכל הישן בבית יחידי אחזתו לילית.

יש להשתדל לעשות צדקה בעוד שיש לו כסף לפני העולם שאין לו כלום.

יש להתפלל שלא יפול לא הוא ולא זרעו במידת העניות [גלגל החזור], וכל המרחם על הבריות מרחמים עליו משמים.

ת"ח עני לא חוזר על הפתחים.

כל חושי ואברי האדם מתנוולים בשעת מיתה.

אודות דמעות

דמעה עד מ' שנים לא מוריד ממאור עניים, וכן הכחול מועיל לזה, אבל לאחמ"כ מוריד, ואין הכחול מרויח לא מעמיד את המאור, ושש דמעות הן, של עשן ושל בכי ושל בית הכסא - רעות, של סם ושל שחוק ושל פירות - יפות.

דף קנב

הילדות היא נזר הוורד שהולכת ואינה חוזרת.

ויכוח בין הסריס עם ריב"ק לסריס.

יש מחלוקת האם בזקנה נאבד חוש הטעם או לא.

תלמידי חכמים: כל זמן שמזקינין - חכמה נתוספת בהם, והפוך לעמי הארץ.

אשה: חמת מלא צואה, ופיה מלא דם - והכל רציף אחריה.

כל צדיק וצדיק נותנין לו מדור לפי כבודו.

קשה רימה למת כמחט בבשר החי.

נפשו של אדם מתאבלת עליו כל שבעה.

מת שאין לו מנחמין הולכין עשרה בני אדם ויושבין במקומו.

כל שאומרים בפני המת יודע, י"א עד שיסתם הגולל. וי"א עד שיתעכל הבשר.

תחזיר להקב"ה את הנשמה כמו שנתנה לך ב'טהרה'.

נשמתן של צדיקים גנוזות תחת כסא הכבוד, ושל רשעים ושל בינונים ל'דומה' נמסרין, לבנונים - יש להן מנוח, לרשעים - אין להן מנוח.

עתידיים צדיקים דהוו עפר אפי' שמי שאין לו קנאה שאין עצמותיו מרקבים, מ"מ שעה א' לפני תחיית המתים יחזור לעפר.

נשמתן של צדיקים גנוזות תחת כסא הכבוד אבל כל שנים עשר חדש גופו קיים, ונשמתו עולה ויורדת. ולאח"כ עולה ושוב אינה יורדת.

דף קנג

מהספדו של אדם ניכר אם בן העולם הבא הוא אם לאו, ולאדם זקן, צריך לחמם בהספד ואם הוא כשר יתחממו האנשים.

כל שאומרים עליו שיש ללכת בדרכו או שדעת רבותינו נוחה הימנו הר"ז בן עולם הבא.

שוב יום אחד לפני מיתתך. וכל יום ישוב שמא ימות למחר, ונמצא כל ימיו בתשובה.

פרק מי שהחשיך

מי שהחשיך בדרך - נותן כיסו לנכרי, (אינו מצווה על שביתתו) ואם אין: מניחו על בהמה כשהיא מהלכת וכשהיא עומדת - נוטלו הימנה. (אינו אדם), ואם אין: נותנו לשוטה, ואם אין: לר"א נותנו לקטן (אין לו דעת כלל, משא"כ שוטה לפעמים יש לו

דעת), **לחכמים**: י"א לקטן, (דלא אתי לאיחלופי בגדול) וי"א לשוטה (דלא אתי לכלל דעת). **ואין אין**: מוליכו פחות פחות מד"א, (ולא גילו זאת משום שמא אי לטלטל ד"א), או יכול לרוץ (היכר) בלי לעמוד לפוש עד שמגיע לביתו ולשם זורקו כלאח"י* [דאי לא שרית ליה אתי לאתויי ד"א], וכ"ז בכיסו אבל מציאה לא, ואם אתי המציאה לידה לל"ק הוי בכיסו לל"ב הר"ז ספק. (*נחלקו ראשונים אי זה מותר רק בחבילה כבידה או אפי' בכיס)

דף קנז

מה החיובים שיש במחמר?

לל"ק **דרמי בר חמא**: שוגג - חטאת, מזיד - סקילה. [לא תעשה כל מלאכה אתה ובהמתך בהמתו דומיא דידיה].
לל"ב **דרמי בר חמא**: שוגג - פטור מחטאת, במזיד - סקילה.
לריו"ח **ורבא**: בשוגג פטור מחטאת [כע"ז שצריך מעשה], במזיד אין סקילה [אם אין חטאת אין סקילה], וגם מלקות אין [לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד \ 'אתה' לאפוקי ע"י בהמתך].

הפלת כלים מוקצה מעל הבהמה בשבת

היתה בהמתו טעונה קרנא דאומני (כלי זכוכית קטנים), מתיר השקין על כרים, ושוב מגלגלם כדי שלא לבטל כלי מהיכנו, [דומה לסותר] ולכן אסור להפיל דבש שהחמיץ על כרים [כי זה יכלך הכרים והר"ז ביטול כלי מהיכנו], וכ"ז בהפסד מרובה,
אבל אם אין הפסד מרובה ג"ז אסור, (כוסלא). (ואם צער בע"ח מה"ת מותר לבטל כלי מהיכנו כדי לפורקה מן המשא)

שימוש בצידי הבהמה והאילן

בבהמה עצמה: אסור כי זה בכלל 'אין רוכבין' [שמא יחתוך זמורה]
באילן עצמו: אסור [שמא יתלוש]
לאביי: צדדין מותר, (ואפי' אי נימא דאסור, מ"מ צידי צדדין יש להתיר, וכן הלכה)
לרבא: צדדין וצידי צדדין הוי חד דינא, י"א מותר וי"א אסור.
דוגמאות של צדדין: גב הבהמה, כלכלה רחבה על האילן, סולם שנשמך על האילן.
צידי צדדין: כלכלה רחבה על יתד שתקוע באילן, סולם שנשמך על יתד התקוע באילן, חקק באילן והניח דופנות ומשתמש בסכך שנשמך על הדפנות.

דף קנא

לר"ה טרחינן באוכל אבל לא שווינן, לר"י שווינן אבל לא טרחינן
מתירין פקיעי עמיר [לר"ה כי טרחינן באוכל, לר"י כי שווינן], ולפספס: לר"ה מותר [טרחה באוכל מותר] לר"י אסור [טרחה באוכל אסור],
כיפיין: מפספס [לר"ה הם קשי שבליים שראויים, לר"י הם ארזא שלא ראויים בלי פספס],
זיריין: [לר"ה ארזא ואסור להתירן כי אינו ראוי, לר"י הם קשי שיבולים ומתירן (שווי) אבל לא מפספס (טרחה)]
ריסוק שחת והרובין לבהמה דקה או גסה, **לת"ק**: אסור [לר"ה באקושי (לעייר קטן) ולא שווינן אוכל, לר"י ברכיכי ולא טרחינן באוכל] **ולר"י יהודה**: מותר לחתוך חרובין לדקה. [לר"ה היינו לגסה (דדייקא ואכלה), וטרחינן באוכל, לר"י רק לדקה כי לה לא אוכל ושווינן אוכל]
מחתכין את הדלועין (לר"ה רכה, ור"י קשה) לפני הבהמה,

האכלת בהמה בשבת

אין אוכסין, ואין דורסין, ואין מאמרין, (לר"י למקום שאינו יכולים להחזיר \ לר"ה דווקא ע"י כלי) בהמות, אבל מלעטיין (לר"י למקום שיכול להחזיר \ לר"ה למקום שאינו להחזיר ביד), וכ"ש שנותנים לפנייהם מזונות, (אבל אותם שאין מזונותיו עליו (חזיר, יוני שובך ועלייה) אין נותנים לפנייהם מזונות (ולפי ההו"א מותר).
אין נותנין מים לפני דבורים, יונים [אין מזונותיהן עליך \ מים שכיח באגם].

יודע הקדוש ברוך הוא בכלב שמזונותיו מועטין, לפיכך שוהה אכילתו במעיו ג' ימים. (לפיכך יש לתת לו בשר אבל דווקא בשדה ומכה אותו אח"כ [שלא ימשך אחריו]) **אבל** בעופות ובדגים, אין האוכל שוהה אלא כדי שתפול לאור ותשרף.

דף קנו

מה מותר לגבל בשבת ומה לא?

מורסן: לריבר"י מותר לתת מים, וגובלין שתי וערב ומנערו בכלי, לרבי אסור,

קלי עב: לריבר"י גובלין מעט מעט, לרבי אין גובלין,

שתית רכה: לכו"ע נותנים החומץ ע"י שיתן השתית תחילה, (ומותר לשותוה לרפואה)

האם מותר לתת לפני הבהמה יותר מכדי צרכה?

לר' מנשיא: אסור [טחרא של"צ], **לרב יוסף** אפי' קביים מותר לעולא אפי' כוריים מותר.

לריב"ל הטבעיים של האדם תלויים לפי יום לידתו

יום א': ראש, או לחכמים או לגנבים [נברא בו אור וחושך]

יום ב': רגזן. [נחלקו המים, כך הוא יבדל מכל אדם]

יום ג': עשיר ונואף [נבראו בו עשבים]

יום ד': חכים ונאור [נתלו בו מאורות]

יום ה': גומל חסדים. [נבראו בו דגים ועופות]

יום ו': חוזרן על המצוות [כדרך יום שישי]

יום שבת: ימות בשבת [שחיללו עליו שבת] וי"א שנקרא קדוש.

לר' חנינא: לא מזל יום גורם, אלא מזל 'שעה' גורם.

מזל חמה: נאור, אוכל ושותה משלו, ואין לו סודות, וא"י לגנוב [כהחמה]

מזל כוכב נוגה: עשיר ונואף, [תלוי בו האש]

מזל כוכב: נאור וחכים, [סופר החמה]

מזל לבנה: סובל רעות בונה וסותר והפוך ממזל חמה [כהלבנה]

מזל שבתאי: מחשבותיו בטלים, מחשבות אדם עליו בטליו

מזל צדק: יתן צדקה לעניים

מזל מאדים: אוהב דם, (מקיז דם, רוצח, שוחט, מוהל)

לרבי יוחנן רב ושמואל ור"ע רנב"י: אין מזל לישראל (דע"י תפילה וצדקה (בסתרי!))

משתנה המזל ומציל ממיתה עצמה)

היה ישראל שבמזל שלו היה אמור למות, וניצול בזכות הצדקה, וכן ביתו של ר"ע ניצולה ממיתה ביום חתונתה בזכות הצדקה, וכן איתו של רנב"י התפללה שתשתנה מזל בנו (שהיה אמור להיות גנב), וכיסתה את ראשו כדי שיהיה לו יראת שמים.

דף קנז

בענין מחלוקת ר"ש ור"י במוקצה

לר"ש דל"ל מוקצה: מותר לתת לכלב גלבה שמתה בשבת, ומבקעים עצים מן הקורות, ומן הקורה שנשברה בשבת, ומן עצים שבמוקצה, שוחטין ומשקים בהמות מדבריות, מגביהין מעל השלחן עצמות וקליפין, וכ"פ שמואל זעירי וריו"ח,
משלטלים נר ישן (מאוס), ובוה נחלקו אי קיימ"ל כוותיה בזה או לא,
משלטלים נר שהדליקו באותה שבת (מוקצה מחמת איסור) ובוה לא קיימ"ל כוותיה, ומודה ר"ש במוקצה מחמת חס"כ [עצים של ארז, מסר גדול ויתד של מהרישה],
ולר"י: כ"ז אסור, (אא"כ התנבלה הבהמה מע"ש), וכ"פ עולא רב ולוי.

האם מפירין נדרים בשבת שלא לצורך שבת? (לצורך, ודאי מיפר, וכן נשאל לחכם אפי' שהיה לו פנאי קודם)

למ"ד שמפר כל יום הנדר, מיפר אפי' שא"צ לשבת [דאי לא יפר עכשיו, שוב לא יפר],
למ"ד שמפר מעת לעת, אינו מיפר, [דמה שאינו לצורך השבת מותר]

פוקקין חלון המביא את הטומאה, ומוודדין לצורך מצוה, (וכן בדרך 'מתעסק' מותר למדוד) וקושרין לכתחילה קשר שאינו של קיימא (בגמי דחזי למאכל) בשבת. (וכך היה מעשה שקשרו מקידה בגמי לידע אם בסדק גיגית שבגג השביל שבין שני הבתים (שבאחת מהן היה המת), היה פותח טפח ופרחה הטומאה משם או לא וערבה הטומאה מבית לבית)

ס ל י ק א ל ה מ ס כ ת ש ב ת